

EURÓPAI PARLAMENT

2014 - 2019

Fejlesztési Bizottság

13.3.2015

MUNKADOKUMENTUM

az ebolaváságról: hosszú távú tanulságok, és hogyan kell megerősíteni a fejlődő országok egészségügyi rendszerét a jövőbeli válságok megelőzése érdekében

Fejlesztési Bizottság

Előadó: Charles Goerens

2014 márciusa óta Sierra Leonét, Libériát és Guineát a világtörténelem eddigi legsúlyosabb ebolajárványa sújtja. Mivel a határok átjárhatók, az Ebola-vírus nagyon gyorsan átterjedhetett az egyik országról a másikra. A három szóban forgó ország az emberi jólét mutatót tekintve az utolsók közt szerepel az UNDP-listán. A lakosok átlagos várható élettartama legfeljebb 60 év, az iskoláztatás ritkán haladja meg a három évet, továbbá ezen országok polgárainak mintegy 80%-a mélyszegénységben él.

Ezek a mutatók az említett országok lakosságának rendkívüli sérülékeny helyzetéről adnak számot. Nyilvánvaló, hogy a három kérdéses ország segítség nélkül nem képes megbirkózni a helyzettel. Az ebolajárvány jelenlegi mértéke és komplexitása valódi kihívást jelent a három állam számára, melyeknek az egészségügy és az oktatás terén meglévő hiányosságai úgymond strukturális eredetűek. Helyi, regionális és nemzeti szinten tehát az ebolajárvány rendszerszintű.

Ugyanez a helyzet a globális kormányzás szintjén. A nemzetközi közösség túlságosan lassan reagált.

A gépezet csak 2014-től indult be igazán. Az Európai Tanács azáltal, hogy Sztilijanidisz úrra, a humanitárius segítségnyújtásért felelős új biztosra bízta az Ebola elleni küzdelem uniós koordinátorának szerepét, erős jelzést küld mind a tagállamoknak, mind a Bizottságnak. Az improvizálás immár nem elegendő. Alkalmasint szeretnénk emlékeztetni arra, hogy a misszió jogalapja már szerepel a Lisszaboni Szerződésben.

A humanitárius segítségnyújtásért felelős biztos rendkívül széleskörű mandátummal rendelkezik, és ez valódi kihívást jelent az európai szereplők számára a kutatás, az innováció, a sürgősségi feladatok kereteinek megteremtése, az orvosi személyzet terepre küldése, egy evakuálási rendszer kiépítése, valamint a fejlesztési együttműködés vonatkozásában hosszabb távon kifejtendő erőfeszítések tekintetében.

Az Európai Parlament hagyományaihoz híven emlékeztet rá, hogy küldetése a végrehajtó hatalom ellenőrzése, a Parlament jogalkotási funkciójának betöltése, valamint a politikai ösztönzés biztosítása. Az Európai Parlament Fejlesztési Bizottsága szerint az Európai Unió a fejlesztés tekintetében a világ legjelentősebb szereplőjeként különleges felelősséget visel az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés univerzális jogának előmozdítása terén. Elvárható az Uniótól, hogy a többi szereplőnél energikusabban lépjen fel. Hallatnia kell a hangját, nevezetesen az idei év – a fejlesztés éve – folyamán, amely a „Világunk, jövőnk, méltóságunk” mottót kapta.

Így az Ebola elleni küzdelemben az Európai Uniónak az alábbi kihívásokra és központi kérdésekre kell választ adnia.

Milyen álláspontot foglal el a WHO-val kapcsolatban, amelynek az a feladata, hogy már a járvány fejlődésének igen korai szakaszában tájékoztatást adjon? Egyébiránt a WHO adja meg az útmutatásokat a tudományos világ számára, amelytől azt várják el, hogy mozgósítsa erőit az Ebola kezelésére alkalmas oltás és gyógyszerek kutatása érdekében.

Módjában áll-e a járvány gátak közé szorításához nélkülözhetetlen szállítási és logisztikai kapacitások biztosítása? Például az Egyesült Államok képes volt rekordidő alatt több ezer katonát és jelentős mennyiségű felszerelést telepíteni az Ebola által fertőzött területre.

Ugyanakkor az ebolaválság kezelése egy másik jelenséget is életre hívott: a „válság a válságban” jelenséget, ahogyan azt az MSF egyik felhívásában említi. Sokan, akik nem Ebolában szenvednek, a fertőzéstől félve elkerülik a kórházakat. Az az elvárás az Európai Unióval szemben, hogy afrikai partnereivel szorosan együttműködve törekedjen e probléma megoldására.

Ezenfelül nem kellene-e segítséget nyújtani az afrikai országok számára, hogy fokozatosan kialakítsák saját kutatási kapacitásaikat?

Ejtsünk szót a politika kutatásban játszott szerepéről is. A kutatás prioritásait nem a piacnak kell meghatározni – emlékeztetnek bennünket jogosan az általános egészségügyi ellátáshoz való jog hívei. Milyen kezdeményezéseket kell tehát tennie az Európai Uniónak ezen a téren, a maga szintjén, valamint a nemzetközi fórumokon?

Az előadó továbbra is meggyőződéssel vallja, hogy az ebolaválság első hónapjaiban a humanitárius NGO-k és nevezetesen az MSF és a Vöröskereszt voltak a leghatékonyabb és legjobban tájékozott szereplők, valamint leginkább alkalmasak arra, hogy kiemelt szerepet játsszanak a vírus elleni küzdelemnek ebben a szakaszában, amelyről tudjuk, hogy milyen súlyos következményekkel jár a későbbiekben. A humanitárius munkát végzők vitathatatlan tudásukkal, szakismereteikkel és a tudás átadására való képességükkel – nem beszélve a hálózatban való cselekvésre való képességükről – bebizonyították, hogy adott esetben, a válság első szakaszában, hatékonyabbak lehetnek az intézmények szervezeteinél. Véleményem szerint meg kell fontolni, hogy milyen módon lehet jobban kamatoztatni a humanitárius szereplők képességeit. Természetesen nem arról van szó, hogy kétségbe vonnám státuszukat vagy alapelveiket. A kérdést akkor is fel kell tennünk, ha rendkívül kényes.

Emellett már most gondolnunk kell az Ebola utáni időkre, amely szakasz akkor következik el, amikor már egy új fertőzés sem fordul elő. Ebben az esetben az Uniónak két területen kell reagálnia: egyrészt a fejlesztési segély terén, amely magában foglalja az egészségügy területén eszközöndő befektetéseket, másrészt a három ország gazdasági talpra állásának vonatkozásában. A válság előtt GDP-jük összetett éves növekedési rátáját 5%-ra becsültük. Ugyanakkor, mivel az Ebola jelentős mértékben megbénította a gazdasági tevékenységet, a három ország recesszióba süllyedt. Minél hamarabb lesz képes e három gazdaság elegendő forrást termelni, annál önállóbbak lesznek ezek az országok, és annál inkább képesek lesznek finanszírozni az egészségügy terén felmerülő szükségleteket.

Az Európai Unió és a válságba került terület közötti partnerségek csak akkor lehetnek hatékonyak, ha Libéria, Guinea és Sierra Leone képesek lesznek a lehető leghamarabb magukénak érezni fejlődésük ügyét. Az ebolaválság által támasztott számos kihívás miatt a jövőben felül kell vizsgálni az Európai Fejlesztési Alap (EFA) e három országra vonatkozó programozását. Emellett már most jelezni kell, hogy a többéves pénzügyi keret félidős felülvizsgálata során már nem hagyható figyelmen kívül az Európai Unió humanitárius fellépései strukturális alulfinanszírozottságának kockázata.

Végül, hangot adunk annak a reményünknek, hogy valamennyi szereplő elegendően átfogó szemlélettel rendelkezik ahhoz, hogy az elkövetkező időszakban ellássa feladatait, annak ellenére, hogy az Ebola már jó ideje eltűnt az esti híradókból.